

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 12ης Ιουλίου 2016

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Σουηδίας για το 2016 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σύγκλισης της Σουηδίας για το 2016

(2016/C 299/13)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών ⁽¹⁾, και ιδίως το άρθρο 9 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών ⁽²⁾, και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Στις 26 Νοεμβρίου 2015, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2016 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Οι προτεραιότητες της ετήσιας επισκόπησης της ανάπτυξης εγκρίθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 17-18 Μαρτίου 2016. Στις 26 Νοεμβρίου 2015, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Σουηδία συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση.
- (2) Η έκθεση χώρας του 2016 για τη Σουηδία δημοσιεύθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2016. Στο πλαίσιο της έκθεσης αξιολογήθηκαν η πρόοδος της Σουηδίας όσον αφορά την υλοποίηση της ειδικής για τη χώρα σύστασης που είχε εκδοθεί από το Συμβούλιο στις 14 Ιουλίου 2015 και όσον αφορά την επίτευξη των εθνικών στόχων της στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Η έκθεση περιελάμβανε επίσης τα αποτελέσματα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011. Στις 8 Μαρτίου 2016, η Επιτροπή παρουσίασε τα

⁽¹⁾ ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.

⁽²⁾ ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

αποτελέσματα της εμπειριστατωμένης επισκόπησης. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η Σουηδία εμφανίζει μακροοικονομικές ανισορροπίες. Συγκεκριμένα, η υψηλή και συνεχώς αυξανόμενη δανειακή επιβάρυνση των νοικοκυριών σε συνδυασμό με τις υψηλές και αυξανόμενες τιμές των κατοικιών σε ένα πλαίσιο θετικών πιστωτικών ροών ενέχει κινδύνους άτακτης διόρθωσης με επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία και τον τραπεζικό τομέα. Έχουν ληφθεί μέτρα πολιτικής στον τομέα της μακροπροληπτικής εποπτείας, που μπορεί ωστόσο να παραμένουν ανεπαρκή. Εξακολουθούν να υπάρχουν κενά πολιτικής στους τομείς της φορολογίας των κατοικιών, της αποπληρωμής των ενυπόθηκων δανείων, της λειτουργίας της προσφοράς στέγης και της αγοράς ενοικίασης ακινήτων.

- (3) Στις 28 Απριλίου 2016, η Σουηδία υπέβαλε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων για το 2016 και το πρόγραμμα σύγκλισης για το 2016. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους, τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως.
- (4) Κατά τον προγραμματισμό των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την περίοδο 2014-2020 συνυπολογίστηκαν οι σχετικές ειδικές για τη χώρα συστάσεις. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου⁽¹⁾, όπου είναι αναγκαίο για τη στήριξη της εφαρμογής σχετικών συστάσεων του Συμβουλίου, η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει από ένα κράτος μέλος να επανεξετάσει και να προτείνει τροποποιήσεις του οικείου συμφώνου εταιρικής σχέσης και των σχετικών προγραμμάτων. Η Επιτροπή έχει παράσχει περαιτέρω λεπτομέρειες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο προτίθεται να κάνει χρήση της εν λόγω διάταξης σε κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την εφαρμογή των μέτρων που συνδέουν την αποτελεσματικότητα των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων με τη χρηστή οικονομική διακυβέρνηση.
- (5) Η Σουηδία υπόκειται επί του παρόντος στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης του 2016, η κυβέρνηση σχεδιάζει να επιτύχει ονομαστικό ισοζύγιο -0,4 % του ΑΕΠ και να εξακολουθήσει να εκπληρώνει τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο —διαρθρωτικό έλλειμμα 1 % του ΑΕΠ— καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σύγκλισης, ο δείκτης δημόσιου χρέους προς το ΑΕΠ αναμένεται να μειωθεί στο 42,5 % το 2016 και να συνεχίσει να μειώνεται μέχρι να φθάσει το 39,1 % το 2019. Το μακροοικονομικό σενάριο στο οποίο στηρίζονται οι εν λόγω δημοσιονομικές προβλέψεις είναι εύλογο μέχρι το 2016 και συντηρητικό στη συνέχεια. Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2016, το διαρθρωτικό ισοζύγιο προβλέπεται να είναι -0,5 % το 2016 και -0,9 % του ΑΕΠ το 2017, υπερβαίνοντας έτσι τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο. Πιθανές μελλοντικές αποκλίσεις πρέπει να αξιολογούνται σε σχέση με την απαίτηση για διατήρηση του διαρθρωτικού ισοζυγίου στο επίπεδο του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου. Με βάση την αξιολόγηση του προγράμματος σύγκλισης και λαμβάνοντας υπόψη τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2016, το Συμβούλιο είναι της γνώμης ότι η Σουηδία αναμένεται να συμμορφωθεί με τις διατάξεις του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (6) Το χρέος των νοικοκυριών στη Σουηδία βρίσκεται σε πολύ υψηλά επίπεδα και την τελευταία δεκαετία αυξάνεται με έναν από τους ταχύτερους ρυθμούς στην Ένωση. Ο λόγος του χρέους των νοικοκυριών προς το ετήσιο διαθέσιμο εισόδημα ήταν 175 % το 2015, σύμφωνα με εκτιμήσεις της Κεντρικής Τράπεζα της Σουηδίας (Riksbank), και σε σχέση με το ΑΕΠ ήταν 87 %. Η Σουηδία έχει ένα από τα υψηλότερα φορολογικά κίνητρα για την απόκτηση κατοικίας στην Ένωση, λόγω των σχετικά χαμηλών φόρων ακίνητης περιουσίας και της μεγάλης έκπτωσης των τόκων των ενυπόθηκων δανείων. Το υψηλό επίπεδο του χρέους των νοικοκυριών συνιστά κίνδυνο για τη μακροοικονομική σταθερότητα. Η κυβέρνηση έχει λάβει ορισμένα μέτρα για τον περιορισμό της υπερχρέωσης των νοικοκυριών, όπως η νομοθεσία για την επιβολή απαιτήσεων υποχρεωτικής εξόφλησης για τα νέα ενυπόθηκα δάνεια, την οποία εξέδωσε το Κοινοβούλιο στις 23 Μαρτίου 2016. Η έκδοση του σημαντικού αυτού μέτρου καθυστέρησε αρκετά λόγω ζητημάτων που ανέκυψαν σχετικά με τη νομική εντολή της μακροπροληπτικής αρχής της Σουηδίας να θεσπίσει μια τέτοια απαίτηση. Υπάρχει ο κίνδυνος τυχόν περαιτέρω μέτρα που μπορεί να χρειαστούν για την αντιμετώπιση των συνεχώς αυξανόμενων ανισορροπιών της Σουηδίας να παρουσιάσουν παρόμοιες καθυστερήσεις, εκτός αν αναθεωρηθεί το νομικό πλαίσιο σχετικά με τη μακροπροληπτική αρχή. Τέλος, η κυβέρνηση δεν έλαβε μέτρα για την προσαρμογή των φορολογικών κινήτρων, μειώνοντας π.χ. τη φορολογική έκπτωση των τόκων ενυπόθηκων δανείων ή αναθεωρώντας τη φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας.
- (7) Η σουηδική αγορά στέγης εξακολουθεί να αποτελεί δυνητική πηγή αστάθειας. Οι τιμές των κατοικιών παρουσιάζουν σχεδόν σταθερή αύξηση τα τελευταία 20 χρόνια, ιδίως στις μητροπολιτικές περιοχές της Στοκχόλμης και του Γκέτεμποργκ. Οι τιμές των κατοικιών εξακολουθούν να αυξάνονται, γεγονός που δεν οφείλεται μόνο στα ισχυρά βασικά οικονομικά μεγέθη, όπως η αύξηση του διαθέσιμου εισοδήματος, αλλά και στις διαρθρωτικές ανεπάρκειες στην αγορά στέγης. Η προσφορά στέγης παρεμποδίζεται από τη μη αποτελεσματική χρήση του υφιστάμενου αποθέματος κατοικιών, τον υψηλό βαθμό ελέγχου των ενοικίων, τον ασθενή ανταγωνισμό στον κατασκευαστικό τομέα, τη μη επαρκή διαθεσιμότητα γης για νέες κατασκευές και τις χρονοβόρες και πολύπλοκες πολεοδομικές διαδικασίες. Ο σημερινός σχεδιασμός του φόρου επί των υπεραξιών από τις πωλήσεις ακινήτων περιορίζει τις δυνατότητες για πιο αποτελεσματική χρήση του υφιστάμενου αποθέματος κατοικιών. Οι διαρθρωτικές ανεπάρκειες οδηγούν σε ανεπαρκείς επενδύσεις στον συγκεκριμένο

⁽¹⁾ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 17ης Δεκεμβρίου 2013, περί καθορισμού κοινών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής, το Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και περί καθορισμού γενικών διατάξεων για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, το Ταμείο Συνοχής και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1083/2006 (ΕΕ L 347 της 20.12.2013, σ. 320).

τομέα καθώς και στην έλλειψη στέγης, και παράλληλα προκαλούν διαρκή αύξηση των τιμών των ακινήτων. Η έλλειψη διαθέσιμων και οικονομικά προσιτών κατοικιών περιορίζει επίσης την κινητικότητα στην αγορά εργασίας και αποτελεί εμπόδιο για την αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών στην αγορά εργασίας. Η κυβέρνηση έχει λάβει ορισμένα μέτρα, όπως η αύξηση της δημόσιας χρηματοδότησης για επενδύσεις στον στεγαστικό τομέα και η απλούστευση ορισμένων πολεοδομικών διαδικασιών. Τον Δεκέμβριο του 2015, η σχετική έρευνα για τον ανταγωνισμό στον κατασκευαστικό τομέα κατέληξε στη διατύπωση πιθανών μέτρων, όπως η αύξηση της διαφάνειας στον τομέα των δημόσιων στεγαστικών συμβάσεων. Ωστόσο, η κυβέρνηση δεν έχει σημειώσει καμία πρόοδο όσον αφορά τη μεταρρύθμιση του συστήματος καθορισμού των νοικίων.

- (8) Παρά τη σχετικά καλή απόδοση των επενδύσεων, η Σουηδία αντιμετωπίζει προκλήσεις που ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο στην ανταγωνιστικότητα της χώρας μακροπρόθεσμα. Ειδικότερα, οι διαρθρωτικές ανεπάρκειες στην αγορά στέγης αποτελούν εμπόδιο για τις επενδύσεις σ' αυτόν τον τομέα. Οι επενδύσεις σε υποδομές για καλύτερη συνδεσιμότητα εντός αλλά και μεταξύ των αστικών περιοχών είναι ανεπαρκείς εξαιτίας των περιορισμών λόγω της έλλειψης στέγης.
- (9) Η Σουηδία σημείωσε την τελευταία δεκαετία τη μεγαλύτερη μείωση στις εκπαιδευτικές επιδόσεις των 15χρονων μαθητών από οποιαδήποτε χώρα του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με την έρευνα του PISA, και τώρα οι επιδόσεις της βρίσκονται κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ και του ΟΟΣΑ. Η επιδείνωση των αποτελεσμάτων στη σχολική εκπαίδευση ενδέχεται να επηρεάσει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα και την ικανότητα καινοτομίας της Σουηδίας μακροπρόθεσμα. Η μεγάλη διαφορά επιδόσεων ανάμεσα σε μαθητές με μεταναστευτικές καταβολές και μαθητές χωρίς τέτοιες καταβολές επιδεινώνει το εκπαιδευτικό πρόβλημα. Το χάσμα αυτό αξίζει ιδιαίτερη προσοχή λόγω του μεγάλου αριθμού νεοεισερχόμενων νεαρών μεταναστών που πρέπει να ενσωματωθούν στο εκπαιδευτικό σύστημα. Η ασάφεια των μηχανισμών σχολικής χρηματοδότησης και η μη συστηματική παρακολούθηση της χρήσης των πόρων σε διάφορα επίπεδα του σχολικού συστήματος παρεμποδίζουν την αποτελεσματική χρήση των πόρων. Η κυβέρνηση διέδωσε επιπλέον χρηματοδοτικούς πόρους για τη βελτίωση των σχολικών αποτελεσμάτων και της ισονομίας, και επί του παρόντος λαμβάνει μέτρα για την ένταξη των νεοεισερχόμενων μεταναστών στην εκπαίδευση.
- (10) Η μεγάλη εισροή προσφύγων που σημειώθηκε το περασμένο έτος έχει ορισμένες κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες για τη Σουηδία. Ενώ βραχυπρόθεσμα η εισροή προσφύγων αναμένεται να αυξήσει τις δημόσιες δαπάνες και να δημιουργήσει πρόσθετη εγχώρια ζήτηση, αυξάνοντας έτσι το ΑΕΠ, ο μεσοπρόθεσμος αντίκτυπος στην απασχόληση και την ανάπτυξη εξαρτάται από την επιτυχή ένταξη των προσφύγων στην αγορά εργασίας και την κοινωνική τους ένταξη, μεταξύ άλλων μέσω της εκπαιδευτικής τους υποστήριξης. Το ζήτημα αυτό αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και σε επίπεδο κρατών μελών, και θα παρακολουθείται και θα εξετάζεται προσεκτικά — και επ' ευκαιρία της έκθεσης του 2017 για τη χώρα.
- (11) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Σουηδίας και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2016 για τη χώρα. Επίσης, αξιολόγησε το πρόγραμμα σύγκλισης και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων, καθώς και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς τη Σουηδία κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στη Σουηδία, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους κανόνες και τις κατευθύνσεις της ΕΕ, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της ΕΕ, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε επίπεδο ΕΕ κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων. Οι συστάσεις στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου αποτυπώνονται στη σύσταση 1 κατωτέρω.
- (12) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σύγκλισης και είναι της γνώμης ⁽¹⁾ ότι η Σουηδία αναμένεται να συμμορφωθεί με το σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης.
- (13) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και το πρόγραμμα σύγκλισης. Οι συστάσεις που απηύθυνε σύμφωνα με το άρθρο 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στη σύσταση 1 κατωτέρω,

ΣΥΝΙΣΤΑ στη Σουηδία να λάβει μέτρα το 2016 και το 2017 προκειμένου:

1. Να αντιμετωπίσει την αύξηση του χρέους των νοικοκυριών με την προσαρμογή των φορολογικών κινήτρων, ιδίως με σταδιακό περιορισμό της φορολογικής έκπτωσης των πληρωμών τόκων ενυπόθηκων δανείων ή με την αύξηση των περιοδικών φόρων ακίνητης περιουσίας. Να εξασφαλίσει ότι η μακροπροληπτική αρχή θα έχει τη νομική εντολή να εφαρμόζει μέτρα για τη διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας σε εύθετο χρόνο. Να προωθήσει τις επενδύσεις στον τομέα της

⁽¹⁾ Δυνάμει του άρθρου 9 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97.

στέγασης και να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα της αγοράς κατοικιών, μεταξύ άλλων με την καθιέρωση μεγαλύτερης ευελιξίας κατά τον καθορισμό των τιμών μίσθωσης και με την αναθεώρηση του σχεδιασμού του φόρου επί των υπεραξιών για τη διευκόλυνση των συναλλαγών στον συγκεκριμένο τομέα.

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2016.

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
P. ΚΑŽΙΜÍR
